

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, kispapok, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 100 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 350 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 180 lel Egyes szám 7 lel

Mütrágyák őszi kiszórása tavaszi vetésű növények alá.

Irta: Bittera Miklós dr.

Mindenféle mütrágya kiszórásának, minden növény trágyázásának meg van a maga „legmegfelelőbb” ideje. A baj azonban abban rejlik, hogy — a gazdán kívül fekvő okokból — azt a „legmegfelelőbb” időt nem lehet mindig betartani. Megeshetik, hogy a mütrágya nem érkezik meg idejében, bár a legtöbb esetben csak akkor történik, ha a megrendelés maradt utolsó pillanatra. Máskor az időjárás igen szeszélyes és attól lehet tartani, hogyha a mütrágya kiszórásával várunk, azután meg valamilyen oknál fogva a vetést nem végezhetjük mindjárt — pl. mésznitrogén használat esetén csak 8—10 nappal később — ezzel igen megkésünk. Különösen a tavaszi vetésre áll ez.

Amikor az őszi időjárás olyan kedvező, mint az idén, sok gazda gondol arra, hogy nem lehetne e a szükséges tavaszi munkák egy részét is már most, az őszi vetés befejezte után elvégezni. Ez a gondolat vezette azokat is, akik rendszerint tavasszal vetendő növények őszi változatait akarták és akarják kitenyészteni (őszi bab, őszi borsó, búkköny, mák, cukorrépa). A tavaszi vetés idején mindig bizonytalan az időjárás és sokszor annyira összegyűlt a tennivaló, hogy a gazda nem bír vele. (Hirtelen kitavasodás, korai szárazság). Helyes és okszerű talajművelés a tavaszi munkák torlódásán nem segít, csak enyhíti a bajt.

Az őszi munkaidő — legalább nálunk — megbízhatóbb és jóval hosszabbra nyúlik ki. Csak haszon tehát az, ha valamilyen tavaszi dolgot áttolhatunk az ősze.

A mütrágya kiszórása nem nagy munka, de mégis embert, fogatot, felügyeletet kíván, ha lelkiismeretesen akarjuk elvégezni. Nyereség tehát minden olyan eljárás, amely ennek az őszi, vagy tél folyamán való elvégzését lehetővé teszi.

A kemény tél ideje sem alkalmas a mütrágyák kiszórására, mert nem lehet azokat kellőképpen a talajba beledolgozni.

Ahogy azt néha ajánlották, hóra kiszórni a mütrágyát még helytelenebb. Eltekintve attól, hogy a felületen fekvő mütrágya veszíthet hatóanyagaiból (fagypont körül a vegyi folyamatok ugyan lassúak, az élettaniak meg jórészt megszünnnek), nagy kár származik abból, hogy a trágyaszemben levő növényi táplálóanyagok a hőlében feloldódnak és ezzel elfolynak, vagy legalább is — hepehupás területen — egyenlőtlenül osztódnak el. Mindenképpen megfelelőbb a kiszórásra a fagymentes őszi időjárás, amikor a bemunkálás sem ütközik nehézségekbe.

Ősszel azonban csak olyan mütrágyát szabad elszórni, amelynek hatóanyagát a talaj

jól lekötí és annak kimosásától nem kell tartani. Mivel a homoktalajok láplálóanyaglekötő-képessége kicsi, ezeken az őszi mütrágyázás tavasziak alá, még lassan ható trágyaszerek alkalmazásával is, lehetetlen. Igaz másrészt, hogy a homoktalaj tavasszal hamarabb kiszárad, rajta a munka korábban kezdhető, így a dolog sohasem annyira sietős, mint a kötött földeken. Nincs is olyan nagy szükség arra, hogy homokon ősze toljunk át tavaszi teendőket.

A nitrogéntrágyák közül őszi kiszórásra a *kénsavas ammóniák* és még inkább a *mész-nitrogén* felel meg. E trágyaszerek hatóanyagának átalakulása — a növények táplálására alkalmas salétrom vegyületté való változása — hosszas és bonyolult vegyi folyamat, amelyben a baktériumoknak is fontos szerep jut. Ezek munkája a tél folyamán igen lassú, jórészt szünetel. Így nem kell tartani attól, hogy a keletkezett salétromsav a talajból kimosódnék mielőtt azt a növények felhasználhaták. Más-ként áll a helyzet a csilisalétrómmal, ennek salétromsavát a talaj nem képes megkötni és abból a tél alatt ki-, vagy olyan mélyre mosódik be, ahonnan a növények már nem bírják felvenni. Nitrogéntrágyázásra szoruló földeken, főként kötöttebb talajokon, az említett mütrágyákat ellenben őszi is kiszórhatjuk, így a tavaszi vetés azonnal megkezdhető, mihelyt a föld állapota (szikkadsága) megengedi.

A foszforsavtrágyák közül a Thomassalakot lehet tavaszi vetésű növények alá kiszórni őszi, még lazább természetű földeken is. A foszforsavat ugyanis a talaj jól abszorbeálja (lekötí) és annak kimosásától nem kell tartani. Mivel ez is olyan mütrágya, amely hatását csak jóval a földbejutása után fejti ki, tavaszi vetésű növények, főként rövid tenyészidejű kalászosok alá jóval a vetés előtt kell kiszórni. Olyan korán, hogy azért a tavaszi vetés meg ne késsen és a mütrágya is érvényesülhessen, nem is lehet másként, mint őszi kiszórva.

Ugyanígy vagyunk a többi, hatóanyagukat nehezen oldható alakban tartalmazó foszforsavtartalmú mütrágyákkal is. Ha ezeket rövid tenyészidejű, tavaszi vetésű növények alá akarjuk használni, már érvényesülésük biztosabbá tétele miatt is célszerűbb őket őszi kiszórni és a talajba keverni.

Még a gyorsan oldódó foszforsavtartalmú mütrágyák, amilyen a szuperfoszfát, őszi való kiszórására is nyílik alkalom. Az Alföld *száraz éghajlatu* vidékein tapasztalták, hogy a szuperfoszfát közvelein a vetés előtt kiszórva, a tavaszi kalászosok termelését nem, vagy nem kielégítő mértékben fokozta. A gyakorlati tapasztalat azt mutatta, hogyha ugyanazt a szuperfoszfátmennyiséget már őszi kiszórták, sokkal jobb eredményeket értek el. Ennek meg is van a magyarázata. A tél folyamán a mütrágya részben a talajnedvességben feloldva, részben a több-

szöri talajmunka (tavaszi talajelőkészítés, fogasolás) következtében egyenletesen eloszlik. Kimosásától nem kell félni, mert a talaj — minél kötöttebb, annál nagyobb mértékben — a foszforsavat jól lekötí.*

Sohasem szabad azonban más, vízben, vagyis könnyen oldható mütrágyát tavaszi vetésű növények alá már őszi kiszórni. Minél lazább a talaj, az annál nagyobb hiba, tehát mindig kerülendő. Nem való tehát őszi kiszórásra csilisalétrómmal, kálisó.

Ha őszi szórjuk ki a mütrágyát tavaszi vetésű növények alá, arra mindig gondolni kell, hogy az kellő mélyen — de a kellenél azért nem mélyebben — kerüljön a talajba. Amikor az őszi szántásnak még őszi való elfogasolása helyenvaló (alföldi televényes földeken), legcélszerűbb az őszi szántásra elszórni és azután (mélyen járó eszközzel) lefogasolni. Nem tulságosan mély (20—22 cm.) őszi szántás esetén e munka előtt ki lehet mütrágyát szórni és azután ekével leforgatni.

Van azonban a tavasziak alá való őszi mütrágyázásnak egy másik oldala is, a pénzügyi. Ha tavasszal szórjuk ki a mütrágyát kalászosok alá, a tőke 4—5 hónapig fekszik, amíg kamatját meghozza. őszi kiszórás esetén a mütrágyázásba fektetett költség 8—9 hónap múlva térül meg. Mindig a helyi viszonyok figyelembevételével megejtett számítás dolga, hogy a 4—5 hónapi kamatvesztéség felére azzal az előnnyel, amelyet a mütrágyák őszi kiszórásával biztosíthatunk, a tavaszi munka csökkentésével.

A kisajátítási árak kifizetése.

Lapunk hasábjain több ízben megemlékeztünk arról, hogy a kisajátítási kötvények kiosztásának kérdését a hivatalos lapban megjelent rendelkezések annyira megnehezítették, hogy amennyiben ezek a rendelkezések továbbra is érvényben maradnak, úgy a kötvények kiosztása nem is kerülhetett volna sorra; különösen már azért sem, mert a birtokosok nem voltak hajlandók olyan nyilatkozat aláírására, amelyben kisajátítási ügyeik esetleges újrafelvételére vonatkozó jogáról minden további nélkül lemondjanak. A hivatalos lap fenti rendelkezései ezenkívül olyan formalitásokat írtak elő, amiknek teljesítése szinte lehetetlen.

Ez ügyben egyletünk többször intervegniált, a minnek eredményeképpen a következő miniszteri rendelkezést kaptuk:

* Ma már ennek a megfigyelésnek sokkal kisebb gyakorlati értéke van, mint a múltban volt. Van ugyanis módunk arra, hogy a szuperfoszfát érvényesülését még tavasziak alá, akár száraz viszonyok között is biztosíthassuk, ez a *sorbatrágyázás*.

Gazdák általános biztosító
Részvénytársaság.

Székhelye: Arad. Aligazgatóságok: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviseletések: Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszében. Elfogad tűz, lég, élet, állat, beföréses lopás, baleset, szavatossági, szállmány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatást nyújtanak a vezérképviseletések és egyesületünk titkári hivatala.

27095—1926. Erdélyi Gazdasági Egylet Kolozsvár. Válaszul 734—926. számú beadványukra tisztelettel közöljük a következőket: A Monitorul Oficial 74. ik számában (1924. április) megjelent, a birtokbábelhelyezési pénztár által kiadott közleményben előírt formalitásokra a kifizetési munkák megkezdésekor volt szükség, amikor nem lévén ismeretes az agrár comitához beadott reviziós kérvények száma, csak ilyen módon lehetett elkerülni a kifizetések körül esetleg bekövetkező hibákat azon esetben, ha a kisajátítások még nem maradtak végérvényesek.

Mihelyt az agrár-comite a felülvizsgálati kérések kimutatását összeállította a birtokbábelhelyezési központi pénztár utasítást adott az erdélyi gazdasági tanácsosoknak, hogy a jövőben minél gyorsabban hivatalból állítsák össze a végérvényes kisajátítások kifizetésére vonatkozó jelentéseiket, úgy ott, ahol felülvizsgálati kérvények nem adtak be, valamint ott, ahol beadattak, de időközben el lettek intézve.

Ennek következtében ma a gazdasági tanácsosok kötelesek valahányszor megállapítják, hogy egy kisajátítás végérvényes maradt, minél sürgősebben és hivatalból beterjeszteni a kisajátítási ár kifizetésére vonatkozó jelentéseiket, anélkül, hogy bekérjék a tulajdonosoktól a hivatalos lap 74—1924. közleményében előírt iratokat és nyilatkozatot.

A fentiekből következik, hogy a kisajátítási ár kifizetésére vonatkozó eljárás nagyon egyszerűsítve lett és a gazdasági tanácsosok feladatává vált egyfelől megállapítani a kisajátítások véglegességét, másfelől pedig elkészíteni az árak kifizetésére vonatkozó jelentéseket, amelyeknek felterjesztése után az árak kifizettetnek.

A munkálatok meggyorsítására, amelyet mi is kívánatosnak tartunk, célszerű volna, hogy a kisajátított birtokokosok az esetben, ha észlelik, hogy az árak kifizetése késik, közvetlenül illetékes gazdasági tanácsoshoz forduljanak egyszerű kérés formájában, amelyben rámutassanak a kisajátítások végleges voltára és másfelől kériék a fizetésre vonatkozó jelentés elkészítését a birtokbábelhelyezési központi pénztár 15881/1924. és 19125—1925. számú rendeleteire való hivatkozással. Aláírások.

Adatok a tehenek tejeléséről és takarmányozásáról.

Irta: Zaitschek Arthur dr.

A fejérmegyei szarvasmarhatenyésztő, törzskönyvelő és tejtermelést ellenőrző egyesületben az 1924—25. évben 39 tehenészetben 2628 tehen állott ellenőrzés alatt, ami nagyszámú oly adathoz vezetett, melyekből általános érdekű következtetések vonhatók le. Az 1924—25. évi adatokat Szentandrás György gazdasági tanárral együtt részletesen feldolgoztuk s erre vonatkozó terjedelmes tanulmányunk a Kísérletügyi Közlemények legközelebbi füzetében fog megjelenni, míg azok kivonatos ismertetését jelen közlemény foglalja magában.

A tejtermelési adatok 38 tehenészetre vonatkoznak, mivel 1 tehenészet a téli időszak befejeztével az ellenőrzés alól kivonattott. A 38 tehenészet közül 26 hazai pirostarka, 1 szimmentáli, 1 montafoni, 1 borzderes és 3 vegyes fajtájú volt. Közülük 12 már öt, 2 négy, 15 három, 2 kettő és 7 egy éve áll hivatalos ellenőrzés alatt. A 2628 tehen közül 1683 drb., melyeket a következőkben röviden „éves” teheneknek nevezünk, az egész éven át, vagyis 1924. nov. 1-től 1925. okt. 31-ig volt ellenőrizve. Ezen éves tehenek termeléséről a következő minimális, maximális adatok nyújtanak tájékoztatást:

	Átlagos elsőszűlő napok	Tejelési átlagos napok	1 tehen éves tejlésének átlaga kg.	1 tehen éves tejlésének átlaga %	Átlagos elsőszűlő napok	1 tehen éves tejlésének átlaga kg.	1 tehen éves tejlésének átlaga %
Minimum	370	286	1342	4.18	3.57	52.7	
Maximum	652	332	3840	12.23	4.06	149.1	
Átlag	—	520	311	2520	8.11	3.78	95.2

A termelésben mutatkozó nagy eltérések oka csak alárendelt mértékben kereshető a fajta különbözőségében és főképpen arra vezetendő vissza, hogy ugyanazon fajtájú tehenek termelőképesége tehenészetenként rendkívül különböző volt. Eltérően az évi tej- és zsirhozamtól, sokkal kisebb ingadozások mutatkoznak a tej százalékos zsiriartama tekintetében, úgy, hogy a tejszirhozamban mutatkozó nagy eltérés, ugyszólván kizárólag az évi tejlhozam változó mennyiségében találja magyarázatát. A tehenek élsúlyában mutatkozó eltérés elsősorban a fajta különbözőségére vezetendő vissza, amennyiben a kistestű borzderesek átlagos sulya szolgáltaja a minimumot, a szimmentáliké a maximumot.

Fajta-arányú tekintet nélkül a tehenek átlagban 54 napig állottak szárazon a tárgyalt évben. A szárazon álló napok száma egyes tehenészetekben évente változik és egy oly évet, melyben az év vége felé sok tehen állott szárazon, oly év követi természetesen, melyben az átlagos szárazonállás rövidebb, mint az előző évi. A szárazonálló napok számának nincs is döntő befolyása a termelésre, így pl. a legtöbb szárazonálló napot mutató tehenészet átlagos termelése (2970 kg.) meghaladta a legtöbb tehenészet 2539 kg.-ot kitevő átlagát.

Az öt évi ellenőrzés hatása legjobban az 1920—21-től fogva ellenőrzés alatt álló 12 tehenészet évi termelési adataiból tűnik ki:

Ellenőrzési év:	Éves tehen drb.	Tej kg.	Fejési-átlag kg.	Zsir %	Tejszir kg.
1920—21	720	1741	5.61	3.89	67.75
1921—22	703	1840	5.93	3.77	69.33
1922—23	704	1866	6.02	3.88	72.47
1923—24	655	2449	7.90	3.82	93.61
1924—25	647	2557	8.25	3.76	96.12

Az éves tehenek átlagos évi termelése származás alapján a tárgyalt évben és öt év átlagában fajta szerint csoportosítva a következő volt:

Szarmazás:	1924—25. évi adatok:			1920—25. évi adatok átlaga:		
	Darab	Tej kg.	Zsir %	Darab	Tej kg.	Zsir %
Szimmentáli	73	3468	3.70	183	2340	3.78
Hazai p.-tarka	1308	2623	3.79	5244	2123	3.84
Berni —	9	2221	3.92	20	1852	3.91
Montafoni —	26	2995	3.66	118	2497	3.62
Vegy. borzd.	245	1684	3.82	1051	1905	3.65
Ijsseli —	17	1958	3.64	34	1644	3.72
Egyéb —	5	2485	3.80	7	2363	3.76

A tárgyalt számadási évben 6 oly tehen fordult elő, melynek tejelési átlaga a 19. iszállóátlaga a 16.28 kg.-ot meghaladta. Ezen kiváló termelésű tehenek felismerése az ellenőrző munkásság egyik érdeme. Ezeket kívül még 14 drb. oly tehen van az egyesületnek, melynek évi tejlhozama 5000 kilogrammon felül 168.40 kg. nál több tejszirttal; iszállóátlaguk 13.86 kg. nál, a fejési átlaguk 14.67 kg.-nál nagyobb. Ezen 14 tehen közül 8 hazai pirostarka tehen, a többi hazai szimmentáli s többen közülük utolsó laktációjuk első 365 napja alatt 6, sőt 7000 kg.-nál is több tejet adtak. A hazai pirostarkák kiváló tejelőképeségét bizonyítja az is, hogy 5 év alatt 27 oly előhasu hazai pirostarka tehen fordult elő, mely első laktációjának első 365 napja alatt 3000 kg.-on felüli tejet termelt, sőt közülük négynek tejlhozama az említett időben a 4100—4300 kg.-ot is meghaladta.

Az egyedi etetés mellőzésével nálunk mindinkább a csoportos etetésre térnek át, melyet némely tehenészet nyáron is igyekszik keresztülvinni. A tejlhozam állandó emelkedése nagyrészt éppen a csoportos etetés terjedésének köszönhető, melynek általánosabb bevezetését az 1924. és 1925. évi jó takarmánytermések előmozdították.

A téli időszak adatok szerint átlagban 1 kg. tej termelésére 57 gr. emészhető fehérje maradt fenn a fenntartó szükségleten felül, ami elég közel áll a szabvány szerint eső 45—55

gr.-hoz. Ezzel szemben az 1 kg. tej termelésére szabvány szerint szükséges 250 gr. keményítőértékkel szemben 403 gr. került felhasználásra a fenntartó szükségleten felül, vagyis keményítőérték fölöslegben került etetésre. A legtöbb tehenészet ugyanis a szalmaféléből a szükségesnél jóval többet etet, számítva azaz, hogy a szalmafélék jelentékeny része az alomba kerül, míg a fehérjeszükséglet zömét szolgáltató abrakot teljes mennyiségben fogyasztja el az állat. Egy kg. tej termelésére a fenntartó szükséglet kiegészítésével átlagban kerekén kétszerannyi emészhető fehérjét és keményítőértéket etettek, mint tisztán az 1 kg. tej előállítására.

A takarmány összeállítása igen változatos módon történt. A következő adatok mutatják, hogy 2195 drb. átlagos, vagyis 181 napig takarmányozott tehennél a takarmánnyal elfogyasztott keményítőértékből hány százalék esett az abrakra, gyök- és gumósokra, pillangós szénára, réli és egyéb szénára, szalmafélékre és a később részletezendő egyéb takarmányokra az 1924—25. évi téli évadban.

	Gyök és Pillangós gumósra szénára eső keményítőérték	Egyéb szénára	Szalma- félékre százalék	Egyéb takarmányokra			
Minimum	9.45	1.98	2.32	1.26	10.84	0.39	
Maximum	44.09	24.31	30.65	59.53	53.59	47.23	
Átlag	—	27.51	12.54	11.97	9.05	28.04	10.89

A maximális és minimális adatok feltűnően mutatják, minő tág határok között mozog a takarmány összeállítása s még mindig akad tehenészet, melyben a szalmafélékre eső keményítőérték túlságosan magas. Egyik, vagy másik takarmánycsoport túltengése azonban kivételes eset, általában megfelelően etetnek az ellenőrzött tehenészetekben, mindegyik takarmánycsoportot kellő figyelemben részesítve. Csak egy gazdaságban nem etettek szénát, ellenben 7 tehenészet kivételével valamennyien pillangós szénát is, vagy csak ilyen adagoltak: répával nem rendelkező tehenészetek szellett, répafejvel, vagy savanyított takarmánnyal helyettesítették a répat. Több helyen szeptember végén, ill. október elején répa helyett, vagy emellett 8—10 kg. tököt etettek.

(Vége köv.)

A Cervinka-féle cukorrépafejező-és kiemelőgép.

Irta: Bischutz Sándor.

A cukorrépa őszi munkának gépi erővel való elvégzésére irányuló törekvés az utóbbi években a német gépgyárakat többféle gép szerkesztésére ösztönözte, amelyek azonban igen nehezek, nagy vonóerőt igényelnek és komplikáltak, mint pl. a Siedersleben gépgyár gözekehuzatású többsoros kiszedőgépe is.

A megoldandó probléma három részből áll és pedig a répa kiszedéséből, tisztításából és fejezéséből. Ha ezt a három folyamatot a kézi munka sorrendjében egy géppel akarjuk végeztetni, akkor a nehézségek mindjárt ott kezdődnek, hogy a kiszedett répa megfogása közben azt erősen sérti a gép, a fejezés a különféle nagyságú répáknál nem egyforma és a répafej s a levéltet teljesen összetörve kerül ki a gép „karmai” közül.

A prágai Cervinka-féle gépgyár, abból indulva ki, hogy a gyakorlatban csak a lehető legegyszerűbb, könnyű gépek válhatnak be, ahelyett, hogy mindhárom folyamatot egy géppel végeztetné, külön répafejező és külön kiszedő, tisztítógépet szerkesztett. A munka folyamatát pedig úgy oldotta meg, hogy a fejezendő répának komplikált szerkezetekkel való megfogása helyett azt egyszerűen magában a földben fejezi le.

A fejezőgép elhaladta után a sor hosszában elosztott munkások a fejeket gereblyével, vagy villával eltakarítják és így helyet készítenek a 2. kiszedő- és tisztítógépnek, amely lényegében nem más, mint az általában ismert

répakiemelő ekék fejlesztett formája. A kiemelt répa a kiemelő kések hátrafelé emelkedő toldatai között a hátsó járókerekek előtt elhelyezett vízszintes fekvésű tisztítókerékre jut, amely gyors forgása által a rajtalevő földtől részben megtisztítva a bal hátsó járókerék irányában levő tisztítórácsra dobja ahonnan a répa a bárázda oldalára esik. A kiemelő mélysége, ugyszintén a tisztítókerék sebessége és állása szükség szerint meneközben is szabályozható, úgy hogy a kormányosnak módjában áll a répát többé-kevésbé erősen tisztítani. A gép vontatásához két erős ló, nehezebb viszonyok között négy ökör szükséges.

A gépek Magyarországon először a maisai béruraladalomban, f. év október 1-én, kerültek kipróbálásra, kedvezőtlen viszonyok között, amennyiben a föld erősen sáros volt és a cercospora következtében elszáradt levélzet maradványai is kedvezőtlenül befolyásolták a fejezőgép munkáját. Mindazonáltal mindkét gép munkája igen használhatónak bizonyult, a répák kevés kivétellel egyenletesen voltak fejezve, holott a kézi munkánál is számolni kell a munkások gyakorlottsága és igyekezete szerint több-kevesebb hibás fejezéssel. A tisztítás a talaj nedves állapotának megfelelő volt, erősebb tisztítás mechanikus úton a répák megsértése nélkül nem lett volna lehetséges.

Mindent összefoglalva, a Cervinka-féle répafejező és tisztítógépek alkalmasnak mutatkoznak arra, hogy a répa őszi munkálatánál főleg ott, ahol a munkaerő drága, vagy nem elégséges, hasznos szolgálatot tegyenek.

EGYLETI ÉLET.

Az E. G. E. igazgató választmányának ülése.

Október hó 23 ikán tartotta meg az E. G. E. igazgató választmánya őszi gyűlését *Báró Jósika Gábor* elnökleite alatt. *Báró Jósika Gábor* a szép szömben megjelent tagok üdvözlése után az ülést megnyitotta és a jegyzőkönyv hitelesítésére dr. *Páter Béla* és dr. *Szász Ferenc* egyleti tagokat kérte fel.

Miniszeri felterjesztések.

a) Tárgysorozat rendén *Török Bálint* titkár előterjesztésében a választmány tudomásul vette, hogy az egyesület a földadó felemelésének meggátolása és a földadókataszternek visszaállítása érdekében felrattal fordult a földművelésügyi miniszterhez.

b) A *vámtarifa módosítása* tárgyában bejelentette a titkár, hogy a legutóbbi gyűlésen megtárgyalt felterjesztést az egyesület megküldötte a mezőgazdasági kamaráknak és az összes társaságoknak hasonlóképpen felír t küldése céljából, amelyek behatóan foglalkoztak is a kérdéssel.

c) A *vaj kiviteli tilalmának megszüntetése* érdekében felír az egyesület a kormányhoz. A vaj kiviteli tilalmát megszüntették.

d) A *gazdatisztek földigénylése* kérdésének mielőbbi megoldása érdekében az E. G. E. gazdatiszti szakosztálya újból felír a kormányhoz.

e) Az E. G. E. 1925. évi működéséről a szokásos évi jelentés felterjesztetett a kormányhoz.

A Magyar Párt közgazdasági bizottsági ülése.

Titkár bejelentésében az igazgató választmány tudomásul vette, hogy a Közgazdasági Bizottság Gyergyószentmiklóson tartott gyűlésen a mezőgazdasági érdekképviseleti szervekkel egyértelműen számos mezőgazdasági vonatkozású kérdéssel foglalkozott, így *Molnár Imre* előadásában a mezőgazdasági termelés általános vonatkozású kérdéseivel, *Török Bálint* a vámpolitikai, adóügyi, állat- és gabonakereskedeleme kérdéseivel, dr. *Szász Ferenc* előadása

a földbirtokpolitika ügyeivel Cs. *Lázár László* a mezőgazdasági szakoktatás ügyével, *Orbán Balázs* és dr. *Nagy Endre* előadásai a gazdaközönség organizációjával, *Kotzó János* a szőlősgazdákat érdeklő kérdésekkel, *Bárdos Béter* és dr. *Ferencz József* pedig a mezőgazdasági hitel kérdésével. — A felvetett kérdéseknek a gazdaközönség számára kedvezően való megoldhatása érdekében a M. P. latba fogja vetni politikai befolyását.

Dr. Gróf Bethlen György ünneplése. Dr. Szentkirályi Ákos a M. P. közgazdasági bizottságának üléséről szóló jelentés kapcsán örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy az igazgató választmány nevében üdvözlje és szerencsekívánatait fejezze ki dr. gróf Bethlen Györgynek a M. P. elnökétől történt megválasztása alkalmából. Az elnöki székfoglalójában a föld szeretetéről és annak megtartásáról elhangzott szavai visszhangot kell, hogy keltessenek az erdélyi magyar gazdatiszadalom szívében és ezek a gondolatok kell, hogy vezérreljenek az erdélyi magyar gazdákat is. Kéri a Mindenható, hogy dr. gróf *Bethlen György* munkásságához a magyarság érdekeinek tartósan való szolgálhatásához erőt, kitartást és szerencsét adjon!

Dr. gr. *Bethlen György* köszönetet mond dr. *Szentkirályi Ákos*nak és az igazgató választmánynak a szíves üdvözlésért. Ugy érzi, hogy e tisztséget csakis a magyarság és a magyar gazdaközönség teljes támogatásával töltheti be úgy, hogy az egyre tornyosuló nagy feladatoknak — bár részben is — megfelelni tudjon, kérve a gazdatiszadalom megértő támogatását ismételtelen is köszönetét fejezi ki az üdvözlésért.

Jelentés a szakosztályok működéséről.

*A *Növénytermelési Szakosztály* jelentése alapján a választmány elhatározta, hogy felhívja a gazdaközönséget eladó heremag készletének bejelentésére és heremagminták beküldésére minősítés és árajánlat-tétel céljából. — A szakosztályi tervbe vette egy kukoricakiállítás rendezését, amelynek ügyében a végleges döntést későbbre tartotta fenn.

Az *állattenyésztési szakosztály* múlt héten tartott szakértekezletének javaslatára az igazgató választmány elhatározta, hogy az apaállattartás megkönnyítése céljából községi apaállattenyésztési szövetkezetek szervezését fogja ajánlani a kisczadákknak. Különösen olyan községekben, amelyekben már gazdasági és hitelszövetkezetek is vannak és ezek apaállatbeszerzés pénzügyi részében a gazdaközönségnek segítségére tudnak lenni.

A *cukorrépatermelési szakosztály* működéséről szóló jelentés kapcsán az igazgató választmány tudomásul vette, hogy a szakosztály *Gernyeszegen* és *Torda-Keresztesen* motorképbemutatóval kapcsolatos vándorgyűlést rendezett, mely gyűléseken közel 400 termelő vett részt. Előadókul dr. *Páter Béla*, dr. *Nagy Endre*, N. *Teodoru*, Csomos János és *Szász Ferenc* kérték fel. A szakosztály eljár a CFR. nél a répa, répaszelet és csoportosan utazó munkások kedvezményes díjtel mellett való szállítása érdekében. Az aradi cukorgyár termelői körzetében megalakította a szakosztály aradi tagozatát.

A *Szőlészeti és Gyümölcsészeti Szakosztály* jelentése kapcsán az igazgató választmány tudomásul vette miszerint az idei őszi és téli folyamán a kapcsolt területek borvidékein vándorgyűléseket óhajt rendezni. Az első gyűlés Nagyenyeden folyt le okt. 24-én, Aradon, Nagyváradon, az Érmelléken, Dicsőszentmártonban és Marosvásárhelyen tervezi a sz. o. az újabb gyűlések megtartását.

A *géposztály működéséről* szóló jelentés kapcsán titkár a *Hann* és *Társa Gép- és Műszaki kereskedelmi Rt.* lendületes fejlődéséről számol be és felhívja az igazgató választmány tagjainak figyelmét a cég megérdemelt támogatására.

A *birtokpolitikai szakosztály* működése — *Farkas Árpád* jelentése szerint — a kisajátított területek árának és a kényszerbérékek kilizelésére, illetve azok sürgetésére irányult.

A *vándortanítói intézmény* beállítását illetőleg az igazgató választmány tudomásul vette, hogy az egyesület megkeresie, az illetékes fórumokat és a gyűlés napjáiig csak az unitárius püspökség és a nagyenyedi Bethlen kollegium részéről érkezett válasz. Az igazgató választmány elhatározta továbbá, hogy felír a kormányhoz a földművesiskoláknál magyar tagozatok beállítása és a felnőttek magyar nyelven való oktatása érdekében.

Gazdák panasza a jégkárbiztosító intézetek ellen. A jégkárbiztosításnál azt a mélynyaltan gyakorlatot vezette be a kartell, hogy jégkár esetén a gabonát forgalmi értéke szerint fizetik, nem pedig a biztosító intézetek által kötvényalíráskor javasolt magasabban biztosított összeg alapján, a mely után a gazdával a biztosítási díjat fizették. Az igazgatóválasztmány elhatározta, hogy a helyes eljárási mód egyöntetű érvényesítése érdekében keresessenek meg a regáti és erdélyi gazdatiszadalmi egyesüléseket, valamint a biztosító intézetek kartellje.

Gazdakörök szervezése és munkaprogramja. Legutóbbi ülés óta 3 gazdakör alakult meg és 4 községben folynak az előkészítési munkálatok a gazdakörök megalakítására. A mezei munkák megszüntetével a szervezési munkálatok intenzívebben fognak bevezetenni. Az igazgatóválasztmány tudomásul veszi, hogy az Elnökség a gazdakörök egész évi munkaprogramjának összeállítására *Szabó György* csikszerepai földművesiskolai igazgatót kérte fel. A munkaprogramot az Erdélyi Gazda közölni fogja cikksorozatban és külön lenyomaiban és kiadja az Irodalmi és Könyvkiadóvállalati Szakosztály.

Gazdabál. Elnökség javaslatára az igazgatóválasztmány elhatározta, hogy az 1927. év farsangján is rendez gazdabált Kolozsvárt és pedig a tervezett kukoricakiállással egyidőben.

Gazdasági és szociális tanfolyam a Székelyföldön. Az igazgatóválasztmány elhatározta, hogy a Székelyföldön a papok és tanítók részére egy gazdasági és szociális tanfolyamot rendez. A tanfolyam előkészítésére az Elnökség kéri fel.

Gazdasági előadások a ref. theológián. Az igazgatóválasztmány tervbe vette, hogy a kolozsvári ref. theológián egy a tavalyihoz hasonló gazdasági tanfolyamot rendez a papnövendékek számára.

A *tagmozgalomról* szóló jelentés kapcsán az igazgatóválasztmány felvette az alapító tagok sorába: *Biró József* kissármási, *Gyémánt Ernő* andacspusztai birtokosokat és a *vargyas hitelszövetkezetet*. A rendes tagok sorába felvették: *Fetés Ödön* Kézdivásárhely, *P. Vajna Gábor* Maroscsapó, *Serbán Pál* Nagyzerénd, *Kelemen Dénes* Tarcsafalva, *Kendefy Lajos* gazdasága Mezöméhes, *Dutschek Gyula* Csegöd, *Dáné Károly* Alsóbajom, *Daru Gerő* Puj, *Márk Samu* Mezöméhes, *Bernád Mihály* Uzdicszentpéter, *Nagy Lajos* Köteland, *Rohovánszky Károly* Kadár, *Gazdakör Szilágyzóvány*, *Demeter Lajos* Gyulafelhérvár, *Ferwagner Károly* Barantóhegy, *Finna Kálmán* Nagyenyed, *Virág Károly* Zilah, *Turzay Albert* Marosgombás, *Dr. Wass András* Kolozsvár, *Szikszay Dénes* Algyógy. Tagok sorából töröltetett: „Hangya” szöv. Kisborosnyó és határozás folytán *Sziberth Gusztáv* Érkavás.

Felhívás a lóhere és lucernamagtermelő gazdaközönséghez!

Tagjaink heremagértékesítésének megkönnyítése céljából felhívjuk az érdeklő gazdaközönséget, hogy eladó here és lucernamagkészletét az alábbi bejelentő lap felhasználásával az E. G. E. titkári hivatalához (Cluj—Kolozsvár, Str. A. Mureşan — Atilla u. 10.) (1/4 kg.-os) mi-

nősítés és ajánlattétel céljából bejelenteni sziveskedjék. — A bejelentéssel egyidejűleg egy negyed kg.-os (250 gr.) minta is küldendő. Az alábbi bejelentő lap a mintazacskóba tehető.

A heremagot bejelentő.

neve: .....
lakása .....
u. p. ....
u. vasut átl. ....
az eladó mennyiség ..... kg.

Tagdíjnyugtázás

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1925. évre 50 L. tagdíjat fizetett: Kocsis Ferenc, Kolozsvár.

1926. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Pataki András Várfalva (100 L.), id. Kicsid Géza Kajántó (100 L.), Kocsis Ferenc Kolozsvár.

1926. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Ugron Zoltán Flattalva, dr. Mónus Ernő Nagykároly.

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: dr. Mónus Ernő Nagykároly.

Szőlészeti és borászati vándorgyűlés Nagyenyeden. Az E. G. E. Szőlészeti és Gyümölcsészeti Szakosztálya a Nagyenyedi Gyümölcsészeti Egyesülettel karöltve Nagyenyeden folyó hó 24. én egy gyümölcsészeti kiállítással kapcsolatosan igen népes gyümölcsészeti vándorgyűlést rendezett. A kiállítást *Ciurea* alispán nyitotta meg, üdvözlővén a földmivelési kormány, a mezőgazdasági kamara és az E. G. E. kiküldöttét, majd a kiállítás megnyitása után Gärtner Samu az Ambrosi, Fischer és Trs. cég főkeresze fajfajismereti előadást tartott a bemutatott gyümölcs-féleségekről. Délután Costiuc magyarigényi szőlészeti és borászati felügyelő szőlészeti, dr. Péter Béla c. gazd. akad. igazgató pedig növényvédelmi előadást tartott, amelynek kapcsán a legmodernebb német növényvédelmi szereket és módokat ismertette, kiemelve különösen a *Perozánnak* mint *peronospora* elleni, a gyümölcsöknek *fusicladium*, *varasodás*, *foltozódás* elleni szerét, úgy e szer a burgonya és paradicsom különféle betegségei ellen is sikerrel használható. A szőlővédelem szempontjából az *Esturmitot* emelte ki, mint olyan szert, amely a szőlőnek a *peronospora* után a legnagyobb kártevője a szőlőmoly ellen leginkább bevált védelmi szer. Az előadások után az Erdély-hegylajai Bortermelői Szövetsége R. T. pincegazdaságát tekintették meg a szőlősgazdák és annak különböző legmodernebb gépeit, amelyek közül különösen a hidegen Pasteurizáló gép vonta magára az érdeklődők figyelmét. A gépek megtekintése után a társaság végig kostolta a pince kitűnő erdély-hegylajai borait. A kiállítás és vándorgyűlés rendezésében *Ciurea* alispánon kívül *Dezso* Zsigmond egyesületi elnök, *Veress* István gondnok és *Halmágyi* József koll. tanár vettek tevékeny részt a melléjük választott női és férfi rendezőbizottsággal együtt.

Állattenyésztési szakértekezlet Kolozsváron. Az E. G. E. Állattenyésztési Szakosztálya folyó hó 22. én Kolozsváron egy állattenyésztési szakértekezletet tartott, amelyen dr. *Szentkirályi* Ákos nyug. gazd. akad. igazgató terjesztette elő javaslatát arra vonatkozóan, hogy mik volnának a gazdatársadalom teendői állattenyésztésünk színvonalának jelenlegi állapotában való megtarthatása és fejlesztése érdekében, külön tagolva a szarvasmarha, juh és sertésenyésztés fölkarolásának ügyét. Az értekezlet beható vita után br. *Jósika* Oábor javaslatára elhatározta, hogy egyelőre apaállat beszerző szövetkezetek alakítását fogja javosolni az érdekelt községeknek, azaz a megjegyzéssel, hogy ezeket lehetőleg a már meglévő Gazdasági és Hitelszövetkezetek kebelében alakítsák meg, amely esetben ezek a tenyésztő szövetkezetek kölcsönt is kaphatnak az anyaszövetkezetek útján. E kérdésben az érdeklődőknek készséggel áll az E. G. E. titkári hivatala szolgálataikra készen.

Kisebb szakközlemények.

Védekezés a babrozsa ellen. A babrozsa (*Uromyces appendiculatus*) némely esztendőben országokra kiterjedő járványos jellegű szokott öten; ilyen esztendő volt pl. 1918. Az 1-5 százalékos bordói lével permetezési kísérletek téettek négyféle karó-bab-fajtán, amelyek július 19 ikén permeteztetek. A kísérletek azt tanusították, hogy a bordói lé a babrozsa ellen hatásos óvintézkedési anyagként jelölendő meg, amelyet azonban csakis a hüvelyek fejellen korában tanácsos használni, mivel az étkezésre szolgáló hüvelyek a rézgálicus permeteg miatt mérgeződen hatnának, vagy pedig tetszőleges időközökben akkor, ha a baboknak csak a magvai értékesítettek. Az első permetezés ideje akkor van, amikor a rozsdagomba *accidium*ai már mutatkoznak és 14 nappal később megismételendő, hogy az utóbb keletkezett levelek is megóvassanak a rozsdától. (S. K.)

Békarokkás rét följavitása. A zsurló (melyet vidékenként másképp hívnak), a rétek és legelők kártékony gyomnövénye, melynek kipusztítása nagyon nehéz, mert gyökérzete mélyen megy le a talajba. A zsurlónak többféle fajtája van és noha általában a nedves talajt szeretik, van olyan is, amelyik a szárazabb talajokon is tenyészik. Ez az oka, hogy a kipusztítás módja is különfélék. Ajánlatos a talaj megszesése és nitrogénnel való trágyázása, a nedves részeknek pedig a lecsapolása jó hatást tapasztaltak a legeltetéssel is, mert a taposást (tiprást) nem állja. Legelőn a csordával való kosarazás is pusztítja.

Rozsdás vas tisztítása. (P. F.) Választhat a következő eljárásokból: 1. A rozsdafoltokat bekeni faolajjal és néhány nap múlva ledörzsöli smirgivel. — 2. Lenolajjal ken be a tiszta vasat és szénitűz fölött beégeli; így nem rozsdásodik meg. — 3. Rozsdás vastárgyakat, mint vasalót is, ecettel, vagy felvágott nyers burgonyával tisztít és utána finom homokkal vagy csiszolóporral, fényesre dörzsöl. — 4. Acélon a rozsdafoltos helyeket faolajjal bekeni, néhány napig állani hagyja és azután finom csiszolóporral „óvatosan” ledörzsöli (ha az acél fényezett). — 5. A rozsdás vasat ónkloridnak a tömör oldalába mártja, 24 óráig benne hagyja, majd vízzel és ammoniakkal lemossa és megszáritja. Hogy a vas újra meg ne rozsdásodjék, bekeni vazelinnal. — 6. Rozsdás vasalóvasat úgy kell tisztítani, hogy bekeni fehér viasszal és azután gyapjudarabbal dörzsöli.

Irodalmi Szemle.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

A háboru óta nagyobb gazdasági mű nem jelent meg az erdélyi részekben, most Gróf Teleki Arvéd, 40 év óta a nagy közönség körébe juttatott sikeres vetőmagtermeléséről, nagy állattenyésztéséről és összes gazdasági lapjainkban megjelent számos közérdekű cikkeiből mindnyájunk által jól ismert gazda, kitölti ezt a hézagot egy a legközelebbi hetekben megjelenő nagy növénytermelési művével.

Ez nemcsak nagy alakú (kvart), hanem nagy terjedelmű is, mert felöleli az összes termelt növényeket, melyekből valami hasznót, vagy örömet vonhatunk ki. A szerző: gróf Teleki Arvéd mindenütt rámutat, hogy miképpen lehet ezt eredményesebben elérni, mint idáig. *Többtermelésre* buzdít és tanít, de nem tanulóknak, tankönyvszerűleg, hanem a praxisban benne levőknek, ő aki 40 évig üzte és ma is üzi a gazdaság, kertészet és egyéb növénytermelés-praxisát.

Miután fiatal és férfi korában Európa összes művelt országait tudvágyból és abból az igyekezetből beutazta, hogy ami ott bevált azt saját birtokán nagy költséggel és fáradsággal kipróbálja és ami eközben a mi viszonyaink között is megállta a helyét, azt az ország közönsége javára közkinccsé tegye. Főgyekezete, hogy a többtermelés ne csak üres jelszó maradjon, hanem végre már meg is valósuljon, mert hiszen mindnyájan látjuk, hogy 5—6 mázsa mai országos holdankénti gabonaátlagtermések mellett el kell pusztulnunk, ha a fokozott adók, egyéb közterhek és az élet folytonos drágulása közepette *bevételeink fokozásával* nem tudunk lépést tartani.

A könyv az eredményes és hasznos növénytermelésnek valódi *encyklópédiája*, melyben bármely növényről is gyakorlati felvilágosítást találunk, úgy a részletes tartalomjegyzék, mint a betűsoros indexsegélyével.

A mű a következő fejezeteket tartalmazza:

Általános ismeretek; Pillangós növények monografiái; Fűféle növények monografiái; Gabonák monografiái; Gumós növények; Egynehány más gazdasági növényről; Konyhakerti növények; Diszkeri virágok és cserjék; Gyümölcsfák; Szőlő; Az erdő fáról; Termelt növényeink, mint gyógynövények; Melegégyi növényekről, melyek gyümölcssei és termékei nálunk is használtak; Táblázatok.

A szedést illetőleg szerző tekintettel volt olvasói szeméire és a lehető legnagyobb betűket írta elő. A könyv alakja nagy, hogy ne legyen túlvaskos, amit nehezebb tartani.

A mű kiváló vonzerejét képezi a számos *eredeti művészi rajz*, melyek gróf Teleki

Ralphtól származnak, úgy mint a *külboriték díszes címlapja*, mely stilizált virágdiszével egész *növényalbummá teszi*. Így, ha tulajdonosa asztalán felejtette, nem kell, hogy ezért szégyenkezzék, sőt bátran hevertetheti ott továbbra is, ami szerzőnek is örömet szerezne, mert így a könyv hozzáférhetővé válna, a ház úrnője és a gyerekek is lapozgatnák néha. Nyújt ez a könyv az elérhető haszon kérdései tárgyalásán kívül még más felvilágosításokat is, pl. exotikus és dísznövényekről; továbbá némely zöldség és gyümölcs *konzerválása*, vagy *elkészítése*, vagy némely növénynek házi gyógyszerül való felhasználása körül, mint *recept-könyv* is tehet szolgálatokat.

Ilyen tartalmú, kb. 12 nagy iv terjedelmű és művészi kiállítású műhöz képest az előfizetési ár rendkívül olcsónak nevezhető. Szerzőnek főgondja t. i. az, hogy azoknak első sorban tegye hozzáférhetővé, akik a magyar nép között az ige hivatott terjesztői, akiktől a földmivelő nép százai és ezrei szerezhetnek tudomást az eredményesebb többtermelés gyakorlati fogásairól és magyarázatairól. Előfizetési díj 1 példányra 270 Leu; 2 példányra 540 Lei, haki a 2 példányra szóló összeget 540 Leut előre beküldi, egy harmadik ingyen tiszteletpéldányt kap. Bolli ára 480 Leu lesz.

A „Növények hasznáról” szóló mű beszerzésének előfizetési módzata f. évi dec. 1. lejár és azután már csak könyvkereskedelmileg lesz kapható.

A könyv megjelenése a karácsonyi könyvpiacra biztosítva van és a szétküldés az előfizetési összegek beérkezétek sorrendjében történend.

A lebonyolítás megkönnyítése érdekében kérjük az előfizetést teljes összegben Gróf Teleki Arvédnek Cluj, Str. Dorobanților 118 mielőbb beküldeni postautalványon, hogy a nyomandó példányszám felől a szerző idejekorán tájékozva legyen. Utánvéttellett megrendelések is elfogadtnak, azzal a kikötéssel, hogy a mű az ilyen megrendelőknek csak a készpénzzel előfizetők példányainak szétküldése után expedíáltnak. Az előfizetéseket és megrendeléseket az E. G. kiadóhivatala is készséggel közvetíti. 3983

A Magyar Párt közgazdasági szakosztályának gyergyószentmiklóson, okt. 9 én tartott ülésén elhangzott köz- és mezőgazdasági szakelőadások, valamint az azokhoz tör-

tént hozzászólását rövidesen külön füzet alakjában fognak megjelenni. — E füzetre — miután az csak korlátozott példányszámban fog megjelenni — előjegyzéseket elfogad a M. P. Közgazdasági Szakosztály (Dicsőszentmárton közgazdasági Bank Rt.) Tekintettel arra, hogy az előadások és hozzászólások nagyrésze mezőgazdasági vonatkozásul olvasóink számára meglegen ajánljuk megrendelését. A füzet ára tudomásunk szerint 150 L. lesz.

Vegyes közlemények.

A gazdákhöz.

„Szár az ágon hallgatag ajakkal”?... szeretném kérdezni én is a költővel! Nagyon betegek lehetünk, Gazdatársaim, hogy már semmivel sem törődünk! Az Erdélyi Gazda hasábjain számtalan közérdekű cikk között, — a mihez mind hozzászólásokat, amikről mind információkat várunk mi a lap hű olvasói —, legutóbb Z. Z. aláírással, a jégbiztosítással kapcsolatban egy közlemény jelent meg, amely általános érdeklődésre tartható számot és amelyről igazán azt hittük, hogy a még olyan nehezen ébredő gazdaközönséget is felébreszti téllenségéből. Tévedtem! A biztosító intézetek pedig nem tévedtek. Tudták milyen lóra ültek. Megy az szegény jámborul előre a merre nőgatják, szügyében halálos sebbel, amíg elvérzik, — akkor majd másra ülnek az intézetek s patlog az ostor: „Gyi elé ne!” s meggyünk tisztelt gazdatársak, — én mondom —, amerre visznek.

S ha Isten kezembe adta volna azt a tárogatót, amelyről már jó Kossuth apánk is álmódzott, hát biz én csak a gazdák füléhez tartanám s belefújnék úgy hogy tudom Istenem felébrednének!... Vagy pedig kérdelem: várjuk meg azt, amíg úgy járunk mint az egyszerű cigány, aki mulatság közben elaludván, a klárinéit fejbe kolintották illendő életre keltésnek okából s ebbe belehalt?

Nem, tisztelt gazdatársak nekem nincs jég biztosításom, de szégyelem magamat, mint okl. gazda, hogy annyi gazda között senkinek sem jutott eszébe a dolgot tovább folytatni.

Kívánom, hogy jövőre a jégdíjak tisztesre legyenek s a károkat az 1922 ös buza ár alapján számolják el. Akkor is hallgatni fogunk? No fel intézetek! — Lássuk mi lesz?
G. M.

A gazdák és az idej jégek kifizetése. Az E. G. E. igazgató-választmányja e heti ülésén foglalkozott a kartellben levő biztosító intézetek jégek kifizetési kapcsán felmerült panaszokkal. A biztosítók ugyanis 1000 lei értékben vették fel a tavasszal a buza biztosítását és — az 1000 lei érték után fizetett díjak dacára — 800 lei mázsánkénti áron fizették ki a károkat anélkül, hogy a gazdákat díjmegtérítésben részesítették volna. Ezt az eljárást a biztosítók az idén vezették be és ebből végeredményében a gazdaközönségre számottevő kár háramlik. Az egyesület igazgató választmányja ezért elhatározta, hogy átír a kartell irodához, valamint a regátbeli Országos Gazdasági Egyesülethez és az új biztosító törvényt előkészítő szakminiszteriumhoz, hogy az ilyen a gazdaközönséget megkárosító intézkedéseknek a jövőre nézve elejét vegye.

Az E. G. E. a heremagértékesítés megkönnyítése érdekében ezúton is felhívja a lucerna és lóheremag termelő gazdák figyelmét hogy eladó készletükből 1/4 kg. mintát küldjenek az E. G. E. titkári hivatalához a mennyiség, minőség, ár és feladó állomás megjelölésével, abból a célból, hogy az érdeklődő vevők számára a magminta rendelkezésre álljon. Szükség esetén az E. G. E. módot nyújt az eladó magvak fedezete alapján kölcsönszerzésre. Az állagminták az egylet címére küldendők, Kolozsvár, Atilla u. 10.

Az aradi cukorgyár megkezdte a termelői szerződések kötését már az idej répa leszállítása alkalmával. Minthogy a gyár az idén kezdte meg üzemét, a folyó évben csak mérsékelt mennyiségű répatermelésre kötött szerződést. A gyár kifogástalan üzeme azonban az idén lekötöttnél jóval nagyobb mennyiségű répát képes feldolgozni, ezért az 1927. évre mintegy 6—8000 waggon répa termelésére köt szerződést. A répatermeléssel foglalkozni óhajtó gazdatársak figyelmébe ajánljuk, hogy a cukorrépat csak őszi mély szántás után és jó erőben levő talajba szabad vetni, mert enélkül a termelés nem jövedelmez. — A termelői szerződések betekintethők a cukorgyárnál, valamint a Cukorrépatermelők Szövetségének aradi tagozatánál Aradon és a központban Kolozsváron.

Ültessünk gyümölcsfákat a földreform után megmaradt és a földreform útján szerzett alkalmas területekre, mert csak a legtekélyesebb terület kihasználás mellett tehetjük jövedelmezővé birtokainkat. Minden oldalas helyet utat, tereket, majort fásítsunk be gyümölcs, vagy gazdasági, szerszám, tűzifával. Az idej nagyenyedi gyümölcsészeti kiállítás látogatóit örömmel töltötték el az ott bemutatott szebbnél szebb értékes gyümölcsfélések, amelyek fái-

nak legnagyobb része az *Ambrosi Fischer és Tsa* cég nagyenyedi gyümölcsfaiskolájából és szőlőültetvény telepéről került ki. Az idej tartós ősz igen alkalmas az intenzív gyümölcs termelés beindítására.

Magyarország érdeklődik a romániai sertésenyésztés ügye iránt. Az O. M. G. E. érdeklődik aziránt, hogy Erdély területén miként alakult az utóbbi évek folyamán a husserésenyésztés, terjedőben van-e a mangolica rováására és ha igen, mily fajták, vagy keresztezések nyomulnak előtérbe. Magyarországon az utóbbi időkben a husseréseknak viszonylag kedvező ára folytán egyre jobban felkarolják a husseréseket. A bécsi vásárok statisztikai adatai Romániából nagyobb husserésteljesítéssokat nem mutatnak, így azt kell feltételezni, — írja az O. M. G. E. — hogy az Erdély egyes vidékein már régóta számottevő husserésenyésztés belföldön nyer értékesítést és talán feldolgozott állapotban kerül ki a külföldre. (Hol vagyunk mi még ettől? Sz.) Az erdélyi lapokban közölt árjegyzések csak hizott sertésárakat közölnek és nem tesznek különbséget a hus- és zsirsertés árjegyzése között. Vajon tényleg egy áruk van-e és ha nem, mikörülbelül a különbség most? Továbbá a husseréseket Erdélyben is fiatal süldő korban, 60—80 kg. súly mellett hozzák-e forgalomba prágai sonka készíthetése céljából, vagy pedig inkább azokat is mangolica módra tartják és hizlalják?

A Fordson minden munkát elvégez

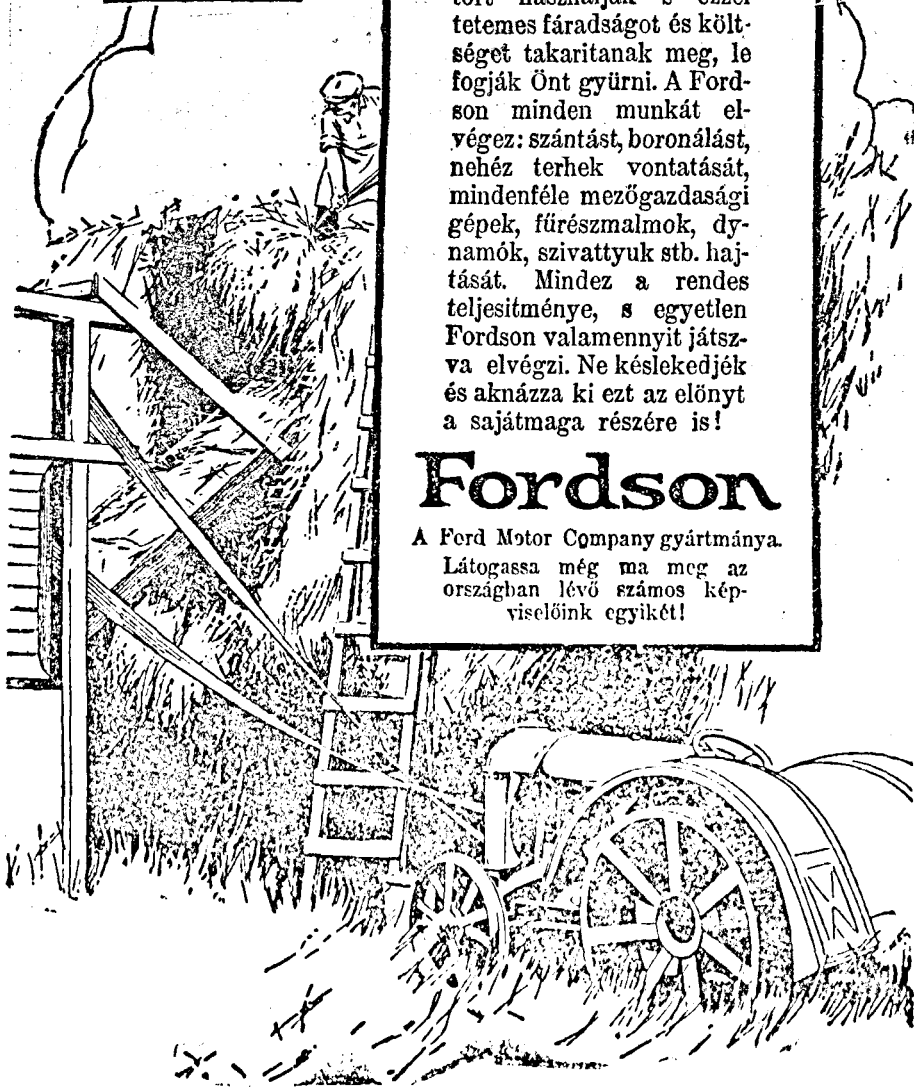
Ha komolyan teszi fel a kérdést, hogy akar-e a korral haladni, avagy vissza akar-e maradni, úgy egészen bizonyos, hogy a haladás mellett fog dönteni. Különben versenytársai, akik a Fordson-traktort használják s ezzel tetemes fáradságot és költséget takarítanak meg, le fogják Önt gyürni. A Fordson minden munkát elvégez: szántást, boronálást, nehéz terhek vontatását, mindenféle mezőgazdasági gépek, fűrészmalmok, dinamók, szivattyúk stb. hajtását. Mindez a rendes teljesítménye, s egyetlen Fordson valamennyit játszva elvégzi. Ne késlekedjék és aknázza ki ezt az előnyt a saját maga részére is!

Fordson

A Ford Motor Company gyártmánya. Látogassa még ma meg az országban lévő számos képviselőink egyikét!

Társasági
felszerelve,
mint álló
erőforrás is
felhasználható.

Végül terjed-e a hussertés a Regátban, egyáltalában vannak-e ott már nyomai és fejlődési lehetőségei? Igen örülnénk, ha a fentli érdeklődő sorokra a tényeknek megfelelően válaszolhatnánk. Kérjük T. Olvasóinkat, hogy a fentli kérdésekre vonatkozólag vidékeikről tájékoztató tudósítást szíveskedjenek küldeni a szerkesztőség címére.

PIAC.

Országos vásárok.

1926. november hó 8 án. Alsózorlem, Dobra, Hégen, Nagybárod, Naszód, Tövis, Visó. — 9-én. Barót, Csikszentmárton, Szamoskrassó. — 10-én. Krasznabétek, Szilágynagyfalu, Nagysomkut, Temesfüves, Vármező. — 11-én. Bágyon, Belényes, Csákova, Károlyfalva, Kisselyk, Kovászna, Kunszentmárton, Magyargyerőmonostor, Sárkány, Szerdahely, Szereka. — 12-én. Bodókováralja, Erdőszáda, Farkaslaka, Királydaróc, Nyárádmagyaros, Tasnád. — 13-án. Magyarnemegye, Rimfalva, Vajdahunyad. — 14-én. Bátos, Seprős.

Állatárak.

A *medgyesi tenyésztésközpont* elsőrangú fiatal bikaborjú darabjéért 20 ezer lejig is fizettek, elkelt 37 bika Bukovina és Galatz részére, darabja 15—29 ezer lej között, tenyésztőmalac darabja 2000 lej volt.

Állatárak Nagyenyeden. A felhajtás több mint 1000 igen jó minőségű ökör, ebből 70% fehér áru. Kereslet igen lanya, exportra egyetlen egy darab sem került, belföldre is csak 20 darab beállítanivaló.

Gabonaárak per métermázsas feladó-állomás: Buza, Erdély 78/79 kilogramos 750—760 lej, Bánát 74/75-ös 750 lej, Regát 72/74 es 710 lej, megjegyzendő, hogy míg Erdély-Bánátban legfeljebb 2—3% az idegen anyag, addig a Regátban 8—10 százalék (l) is előfordul. Rozs, Erdély 530—540, Szatmár 480—500. sörpáncsági és háromszéki 630, moldvai 650—660, takarmányárpa minőség szerint Erdély 480—520, Bánát 470—500, zab Erdély 400—510, Bánát 400—420, új kukorica Erdély 400, Bánát 360—370, ókukorica Erdély 520—530, Regát 450, lenmag 1450—1500, búkköny 600, káposztarepce 1450—1500, vadrepce 350—400. Hüvelyesek nagyon lanyhák, fehér bab mindősze 360—380, borsó 600, lencse 1400—1600 lej. Arankamentes lóhere 55—60 lej per kg., kisarankás 48—55, nagyarankás 45, lucerna 50 lej.

A diópiac helyzete szilárdabb. Sajnos a pénzühiány miatt a dió-exportőrök reá vannak utalva a külföldi előlegekre, azonban a külföld az alkalmi spekulánsokkal szemben táplált bizalmatlanságuk miatt még reális kereskedőknek sem adnak szívesen előleget.

A heremag árak szilárdulását jelzi a „Köztelek” Budapestről. Ma a lei magasan áll, ezért a külföldi valutában vásárló exportőrök kénytelenek voltak a vételeket beszüntetni. Ez nem jelenti a vásárlások végleges beszüntetését, csak a lei romlásának reményét, amikor az exportőr leiben többet fizethet. Az a termelő, aki heremagját dollárban óhajta eladni megteheti, főként ha iraktort, vagy egyéb külföldi valutában fizetendő árut óhajt vásárolni, mert dollárban a heremag ára kb. változatlan és a mai nyomott árakat a lei javulása idézi elő. — Egyelőre nincs miért eladásra kínálni a magot, hanem figyeljük, hogy egy dollár hány leibe kerül (ma 176 lej). Minél több lejt kell fizetni egy dollárért, annál magasabb a heremag ára is, tehát igyekezzünk egy olyan napon eszkö-

zölni az eladást, amikor aránylag a legtöbb lei fizetendő a dollárért, illetve, amikor a legalacsonyabban áll a lei árfolyama. A mai árfolyam mellett a heremag 48—55—60 lei között mozog. A legjobb minőség az arankamentes áru, ezt követi a kisarankás és a magas tisztítási költségek miatt a legkevesebbet a nagy arankás magért fizetnek.

Az *idei szüret* kielégítő eredményt sehol sem hozott. Mindennek ellenére az árak várt szilárdulása egyelőre elmaradt, mert a lej szilárdulása mellett exportra alig van kilátás, a nagy pénzühiány viszont talán egyik termelési ágban sem ásta alá úgy a vételeket, mint a borban. A gazdák a must árát tartják és így történhetik meg az, hogy az ó-bor sok helyen olcsóbb, mint a must. Aradhegyalja vidékén mustért és ó-borért ab termelő 15—16 lejt kérnek, Erdély hegyalján a must cukor fokozóként egy lei. Az árak 18—24 L. között mozognak.

Az E. G. E. kiadásában megjelent könyvek és egyéb nyomtatványok árjegyzéke.

1. ár, ha a fizetést személyesen veszi meg;
2. ár, ha a fizetést előzetesen beküldi és egyszerű postal küldés mellett, a fizetést megérkezéséért felelősséget nem vállalunk.
3. ár, ha a fizetést előzetesen beküldi ajánlott és felelős postal küldéssel.
4. ár, ha a fizetést utánvétellel küldjük meg.

Megrendelések azok értékével együtt az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatala (Cluj—Kolozsvár, Str. Andrei Mureşan 10.) címére küldendők. Öt példányon feltölti fizetmegrendelés esetén 25 százalékos engedmény.

	Lej
1. Réti János. A trágyáról, a trágyázásról	5 6 12 19
2. Gáspár J.: A kaszálók és legelők ápolása	20 21 27 31
3. Virág Elek: Sertésenyésztés és hizlalása	20 21 27 31
4. Tormay Béla. A borjúk fölneveléséről	5 6 12 16
6. Hauer Géza. A fejőstehénről	5 6 12 16
7. Hensch Árpád. A szántás-vetésről	5 6 12 16
12. Rittler G. A házikert	30 31 37 41
17. Ásványi Lajos. A vörös lóhere természetéről	8 9 15 19
19. Herényi: A nyerstakarmányok eltevése	5 6 12 16
20. K. Vörös S. A gazdaságok berendezéséről	5 6 12 16
21. Marx Ferenc. A kosárfűz termelése	5 6 12 16
22. Kovácsy B. Házi állatok takarmányozása	5 6 12 16
30. Nemes István: Az öntözés	5 6 12 16
36. Jakab L. Állatok egészségének gondozása	10 11 17 21
38. Cserháti S. A gyomok kártékonyága	5 6 12 16
43. Ifkafalvi. Szőlőművelésről	5 6 12 16
46. L'Hullier I. A káposzta-félék természetéről	5 6 12 16
47. Dr. Balntner F. A mezőgazd. szeszgyárak	5 6 12 16
48. Dr. Nagy E. A cukorrépa termelése	40 41 47 51
52. Dr. Barna. A kenyéradó növények elválasztása	10 11 17 21
56. Dr. Cséser Lajos: Kalauz a falusi gazdasági társadalomtudományban	10 11 17 21
57. Szász Ferenc. Tejgazdaság. Sajtikészítés	15 16 22 26
58. Jászberényi András. Tejgazdaság, vajkészítés	15 16 22 26
59. Cséser Gyula. Az utak és terek fásítása	5 6 12 16
60. Dr. Szentkirályi Á. Erdély juhait és juh-tenyésztését	40 41 47 51
61. Dr. Péter B. A gyógynövénytermesztés	10 11 17 21
Dr. Nagy E. A gazdákörök szervezéséről	10 11 17 21
Hágtatási jegyzék darabja	5 6 12 16
Hágtatási és borjázási jegyzék darabja	5 6 12 16
Törzskönyvelési lap tehének és bikák részére	5 6 12 16
Próbaféjési napló darabja	5 6 12 16
Napszámjegyzék 100 oldalas	20 21 27 31
Napszámjegyzék 50 oldalas	15 16 22 26
Napszámjegyzék 16 oldalas	5 6 12 16
Szegődménylevél darabja	3 4 10 14
Gazdákör alapszabályminta drbja	5 6 12 16
Mezőgazd. kamarákról szóló törvény	10 11 17 21
Az állattenyésztésről szóló törvény	10 11 17 21
Dr. Szentkirályi Ákos „Erdély szarvasmarha-tenyésztésének dolga”	15 16 22 26
Utastás a községi legelők kezelésére és kihasználására nézve	10 11 17 21

3734

Nyomatott Minerva R.-T. könyvnyomdai műintézetében Cluj—Kolozsvár, (Brassai-ucca) 5. szám.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lej. Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíthatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lej.

Egy egészen új 17 soros „Unicum Drill” vetőgép juttányosan eladó. Értekezni 341 és 536 telefon. Megtekinthető Attila-u. 10. Egy lovas féderes stráfszejutányosan eladó. Értekezni 341 és 536 telefon. Ár 3962.

MEZŐGAZDÁKNAK!

Hernyóenyv „HÖCHST”. Száraz vetőmagcsávázó „TILLANTIN”. Vetőmagcsávázó „USPULUN”. Nedves vetőmagcsávázó „TILLANTIN” — „ZELIO” patkányirtó méreg, „ZELIO” egérintő méreg-szemcsék. NITROGÉNTRÁGYÁK mint kénsavas ammóniak, „LEUNA” salétrom és Harnstoff. Továbbá a világhírű Bayer-féle „CERTAN” poloskairtó szer.

Kapható minden mezőgazdasági üzletben, drogeriában stb. — Ha nem volna raktáron, úgy forduljon alábbi címhez:

ROMANIL Rt.

Timişoara, Bánati-ház 3949

Képviselők: W. Weinrich et Ing. Zapfe Cluj, Calea Regele Ferdinand 99.

Gyümölcsfa és szőlőoltványok

legjuttányosabban beszerezhetők

„TRANSSYLVANIA”

Falshola és Szőlőoltványtelep, Alud, Judetul Alba.

Árjegyzék kívánatra ingyen. 3977

Az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára

az 1927. évre

jelenleg munkában van. A naptár kizárólag gazdaérdekeket szolgál! A szövekezelési eszme igaz hirdetőjel Kis- és nagy gazdáknak kalauza, tanácsadója! Unaiokozóknak szórakoztatója! Gazdának, kertésznek, szőlésznek, borásznak, erdésznek, méhésznek nélkülözhetetlen!

Hirdetéseket felvesz és előfizetéseket elfogad Az Erdélyi Gazdák Zsebnaptárának szerkesztősége és kiadóhivatala. Cluj—Kolozsvár, Attila ucca 10.

3947

Terjesszük az Erdélyi Gazdát a gazdák körében!

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs.

Cluj—Kolozsvár, Plata Unirel (volt Mátyás király-ter) 7. sz.

Alapítókéje: 25.000.000 Tartalékok: cca 24.200.000 Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban, Gyulafehérváron és Marosvásárhelyen. — Affiliált intézetek: Nagyenyed, Torda, Székelyudvarhely, Szászregén, Nagybánya. — Áruháttárol a vasúti állomás mellett. — Betéteket elfogad, váltókat leszámit, átutalásokat teljesít, mindenteljes bankszerű üzletet előnyösen végez. Safe deposit. — Engedélyezett devizahely.

3905